

## BOSNA I HERCEGOVINA (nivo 2)

Vlasti Bosne i Hercegovine se ne pridržavaju u potpunosti minimalnih standarda za eliminiranje trgovine ljudima, ali ulažu značajna nastojanja u tom pravcu. One su pokazale općenito povećana nastojanja u poređenju s prethodnim izvještajnim periodom, uzimajući u obzir utjecaj pandemije bolesti COVID-19 na njihov kapacitet borbe protiv trgovine ljudima; stoga je Bosna i Hercegovina ostala na nivou 2. Među njima je i jačanje ukupnih nastojanja u pravcu procesuiranja na nivou države, u Republici Srpskoj (RS) i Brčko distriktu, gdje je osuđen veći broj trgovaca ljudima, i u Federaciji Bosne i Hercegovine (Federacija) u kojoj su istrage vođene i optužnice podignute protiv većeg broja osumnjičenih. Sudije su izrekle veći broj kazni zatvora u znatnom trajanju i Tužilaštvo BiH je formiralo poseban odjel sa tri tužioca. Vlasti su ažurirale standardne operativne procedure (SOP) za identifikaciju žrtava i po prvi put su identificirale žrtve u neregularnim migrantskim tokovima. Federacija, RS, Brčko distrikt i svih 10 kantona su usvojili akcione planove i dva kantona su odobrila i isplatila honorare svim članovima lokalnih koordinacionih timova. Međutim, vlasti nisu ispunile minimalne standarde u nekoliko ključnih oblasti. Vlasti su identificirale manji broj žrtava i organima za provođenje zakona i dalje nedostaju kapaciteti, resursi i stručno znanje, što im onemogućava da provode djelotvorne istrage i krivično gonjenje usmjereno na žrtve. Organi vlasti nisu istraživali slučajeve potencijalnog prisilnog prosjačenja djece i prisilnog rada u kojem su žrtve Romi, nego su ih radije pravdali kao tradicionalne kulturološke prakse i običaje i djecu vraćali u njihove porodice čak i kada su roditelji bili uključeni u iskorištavanje svoje djece. Vlasti nisu pokazale proaktivna nastojanja u pravcu identificiranja žrtava, zbog čega su često nadležne institucije vlasti kažnjavale žrtve za nezakonita djela na koja su ih trgovci ljudima prisiljavali i posebno su izdavale prekršajne naloge.

**PREPORUKE PREMA PRIORITETIMA:** Energično provoditi istrage, krivično goniti i osuditi počinitelje djela trgovine ljudima i izricati odgovarajuće kazne koje obuhvataju kazne zatvora u znatnom trajanju. \*Dodijeliti dovoljna finansijska sredstva za skloništa koja vode nevladine organizacije i za nevladine organizacije koje pružaju pravnu pomoć. \*Obučiti službenike koji prvi dolaze u kontakt sa žrtvama u oblasti identifikacije i upućivanja žrtava i povećati proaktivna nastojanja u pravcu identificiranja žrtava, posebno među migrantima, izbjeglicama, tražiteljima azila i Romima. \*Provesti zakon prema kojem je zabranjeno kažnjavati žrtve za nezakonita djela na koja su ih primorali trgovci ljudima, posebno žrtve trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja, prisilnog prosjačenja i prisiljavanja na činjenje krivičnih djela. \*Donijeti i provoditi politike kojima će se formalno razdvojiti procedure identificiranja žrtava i službene dodjele statusa žrtve od saradnje žrtve u istrazi i krivičnom postupku. \*Povećati resurse i broj zaposlenih i organizirati više obuka za institucije za provođenje zakona, potrebnih za istraživanje složenih predmeta trgovine ljudima. \*Institucionalizirati i provoditi procedure skrininga za neregularne migrantske tokove. \*Obučiti sudije kako bi shvatile težinu djela trgovine ljudima prilikom izricanja presuda i tužioce i sudije upoznati sa pitanjem sekundarne traume i pristupima usmjerenim na žrtvu. \*Uspostaviti procedure kojima će se osigurati da u predmetima trgovine ljudima postupaju obučeni tužioc. \*Standardizirati usluge pomoći žrtvama u cijeloj zemlji, kao i mogućnost pristupa uslugama pomoći i podrške izvan sigurnih kuća i specijaliziranim uslugama pomoći muškarcima žrtvama trgovine ljudima. \*Integrirati zagovarače iz romske zajednice u procese odlučivanja u pogledu zaštite žrtava. \*Obučiti sudije na temu dodjele odštete

u krivičnom postupku, uspostaviti procedure oduzimanja nezakonito stečene imovine od trgovaca ljudima i uvesti djelotvorne metode blagovremene dodjele odštete.

## **KRIVIČNO GONJENJE**

Vlasti su povećale nivo nastojanja u pravcu provođenja zakona. Bosna i Hercegovina (BiH) se sastoji od dva entiteta u državi - Federacije i RS-a. Svaki entitet ima političku, zakonodavnu i sudsku vlast. Brčko distrikt je samoupravna jedinica pod ingerencijom države. Na entitetskom nivou se procesuiraju predmeti interne trgovine ljudima počinjene u entitetima, a na državnom nivou predmeti trgovine ljudima sa međunarodnim aspektima. Prema članu 186. Krivičnog zakona BiH, kažnjiva su djela trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja i prisilnog rada samo ako je žrtva iskorištavana u državi u kojoj nema prebivalište ili čija nije državljanin; istim članom je predviđena kazna zatvora u trajanju od jedne do deset godina. Prema članu 210. (a) i 210. (b) Krivičnog zakona FBiH, kažnjiva su djela trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja i prisilnog rada i predviđena je kazna zatvora u trajanju od najmanje pet godina. Prema članu 145. Krivičnog zakona RS, kažnjiva su djela trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja i prisilnog rada i predviđena je kazna zatvora u trajanju od najmanje tri godine. RS je izmijenila član 146. i povećala minimalnu kaznu za trgovinu djecom sa pet na 20 godina. Prema članu 207. (a) Krivičnog zakona Brčko distrikta, kažnjiva su djela trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja i prisilnog rada i predviđena je kazna zatvora u trajanju od najmanje pet godina. Ove kazne su dovoljno oštre i što se tiče trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja, razmjerne kaznama koje su zapriječene za druga teška krivična djela, kao što je silovanje.

Tužilaštvo BiH je pokrenulo dvije istrage protiv dvije osumnjičene osobe u 2021. i 2020. godini i podiglo je optužnicu protiv dvije osobe, dok je u 2020. godini podiglo optužnicu protiv jedne osobe. Sudovi u BiH su osudili jednog trgovca ljudima, dok u 2020. godini nisu donijeli nijednu osuđujuću presudu. U FBiH su pokrenute istrage protiv 16 osumnjičenika, što je značajan porast u odnosu na 3 osumnjičenika u 2020. godini. Tužioci u Federaciji su krivično gonili 11 osoba, što je povećanje u odnosu na 3 u 2020. godini. Federalne sudije su osudile sedam trgovaca ljudima, u odnosu na 10 trgovaca ljudima u 2020. godini. Sudovi u Federaciji su u presudama protiv četiri trgovca izrekli kazne zatvora u trajanju od 21 mjesec do osam godina, dok za preostala tri trgovca ljudima nisu dostavili informacije. U RS-u su istrage vođene protiv dvojice osumnjičenika, u odnosu na četiri u 2020. godini. U RS-u je podignuta optužnica protiv jedne osobe, u odnosu na tri u 2020. godini. Sudije u RS-u su osudile dva trgovca ljudima, u odnosu na 2020. godinu u kojoj nije izrečena nijedna osuđujuća presuda. Sudije u RS-u su osudile jednog trgovca ljudima na kaznu zatvora u trajanju od pet godina i šest mjeseci, dok za drugog trgovca ljudima nisu dostavile informacije o izrečenim kaznama. U Brčko distriktu su se vodile istrage protiv tri osumnjičene osobe u 2021. i 2020. godini. Podignute su optužnice protiv tri osobe, u odnosu na dvije u 2020. godini. Sudija u Brčko distriktu je izrekao osuđujuću presudu protiv jednog trgovca ljudima, u odnosu na 2020. godinu u kojoj nije donesena nijedna osuđujuća presuda. Sudija u Brčko distriktu je izrekao trgovcu ljudima kaznu zatvora u trajanju od pet godina i dva mjeseca. Vlasti su izvijestile da je bilo oboljelih od bolesti COVID-19 među službenicima institucija za provođenje zakona, uključujući i većinu službenika koji rade na predmetima trgovine ljudima u Agenciji za istrage i zaštitu (SIPA), zbog čega su neke istrage trajale duže. Iako su sudije izricale sve veći broj kazni zatvora u znatnom trajanju, sudski postupci su trajali godinama, a u prethodnim godinama su sudije uglavnom izricale kazne koje su bile niže od minimalnih zakonom propisanih kazni, navodeći nerazumne „olakšavajuće okolnosti“ kako bi smanjili visinu kazne. Osim toga, vlasti su izvijestile

da su trgovci ljudima izbjegavali služiti kaznu zatvora koristeći se zakonskom odredbom prema kojoj se kazna zatvora do jedne godine zamjenjuje novčanom kaznom tako što se svaki dan izrečene kazne zatvora izjednačava sa 100 KM (60 USD).

SIPA i dalje vodi operativni tim od 20 službenika iz četiri regionalna ureda, a Tuzlanski kanton u Federaciji i dalje ima specijalnu jedinicu za borbu protiv trgovine ljudima, osim oficira za vezu za trgovinu ljudima u svim policijskim jedinicama u Kantonu. Kanton Sarajevo je imenovao po dva policijska službenika u svakoj od sedam policijskih stanica oficirima za vezu, ali promatrači su izvijestili da barem jedan šef policijske stanice nije znao ko je imenovani oficir za vezu. U 2021. godini je Tužilaštvo BiH formiralo Odjel za borbu protiv trgovine ljudima i nelegalne migracije u kojem rade tri specijalna tužioca. U RS-u, Brčko distriktu i kantonima u Federaciji ne postoje specijalizirani službenici, iako su jedinice za borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije određene za vođenje istrage u predmetima trgovine ljudima. Nadležni organi i dalje redovno vode istrage i podižu optužnice za djela trgovine ljudima radi seksualnog iskorištavanja, prisilnog prosjačenja i trgovine ljudima u koja su uključeni članovi porodica, kvalificirajući ih kao lakša djela, kao što su „poticanje na prostituciju“, „zanemarivanje djeteta“ i „poticanje na dječiju prostituciju“. Organi za provođenje zakona i dalje navode da su kapaciteti, resursi i stručno znanje nedovoljni, što im onemogućava da provode djelotvorne istrage. Naprimjer, vlasti su izvijestile o teškoćama u prikupljanju potrebnih dokaza u djelima trgovine ljudima zbog nedostatka resursa i znanja za provođenje posebnih istražnih radnji kako bi se potkrijepili iskazi žrtava. Tužiocima su izvijestili da se ocjenjuju prema ostvarivanju mjesečnih kvota, čime se potiče kvalifikacija djela trgovine ljudima kao lakših djela u kojima je krivično gonjenje lakše i brže, dok policija nailazi na teškoće u istragama trgovine ljudima koje se provode u više kantona ili u oba entiteta, uslijed nedostatka komunikacije i koordinacije sa kantonalnim tužiocima. Glavni tužilac BiH predsjedava Udarnom grupom za borbu protiv trgovine ljudima (Udarna grupa) koja koordinira aktivnosti organa za provođenje zakona u entitetima u predmetima trgovine ljudima. Udarna grupa je u prethodnim godinama u velikoj mjeri bila nedjelotvorna zbog nedovoljnog učešća i zbog toga što država nije dodijelila operativna sredstva; međutim, vlada je odobrila i dodijelila 80.000 KM (46.400 USD) za naknade za rad u Udarnoj grupi i operativne troškove u 2021. i 2020. godini. Udarna grupa se sastajala mjesečno i u saradnji s jednom stranom vladom je u 2020. godini formirala mrežu tužilaca i istražitelja kako bi se olakšala koordinaciju širom BiH; stoga je većina tužilaštava, osim onih u RS-u, imenovala svoje kontakt osobe za predmete trgovine ljudima, koje sudjeluju u radu mreže. Vlasti nisu izvijestile o istragama, optužnicama i osuđujućim presudama protiv službenih osoba umiješanih u trgovinu ljudima. Tužilaštvo BiH saraduje sa organima u Hrvatskoj, Crnoj Gori, Srbiji i Sloveniji u predmetima trgovine ljudima. Osim toga, Tužilaštvo BiH je nastavilo djelovati u okviru zajedničkog istražnog tima sa organima Švedske na istrazi jednog slučaja prisilnog rada; nadležni organi su podigli optužnicu protiv tri osumnjičenika za trgovinu ljudima u BiH i pet osumnjičenika u Švedskoj. Vlasti su nastavile provoditi zajedničku istragu sa organima u Francuskoj, koja je otvorena 2015. godine, protiv bosansko-hrvatskog bračnog para koji je navodno prisiljavao šestoro romske djece na džeparenje u Francuskoj. Tužilaštvo BiH je podiglo optužnicu protiv osam osoba u maju 2018. godine, ali sud nije odredio pritvor u toku sudskog postupka zbog čega je jedan optuženi u Turskoj gdje je navodno uključen u drugi slučaj prisilnog prosjačenja, dva optužena su na slobodi, a talijanski organi su uhapsili jednog optuženog. U junu 2014. godine je Tužilaštvo BiH podiglo najveću optužnicu za trgovinu ljudima u historiji BiH protiv 13 državljana BiH, optuženih za iskorištavanje 672 osobe u građevinarstvu u Azerbajdžanu 2009. godine; sudije su u decembru 2019. godine oslobodile

optužbi sve optužene, i odbile žalbe Tužilaštvo BiH u aprilu 2021. godine. Vlasti su izvijestile da je nepostojanje bilateralnih sporazuma za zaštitu svjedoka stvorilo prepreke za svjedoke i žrtve da djelotvorno sudjeluju u međunarodnim istragama. Policijske akademije i dalje pružaju osnovnu obuku na temu borbe protiv trgovine ljudima, a vlasti su (uz finansijsku i tehničku pomoć jedne međunarodne organizacije) održale obuku za pripadnike policije, Granične policije, tužioce i sudije po raznim pitanjima trgovine ljudima.

## **ZAŠTITA**

Vlasti su smanjile nastojanja u pravcu zaštite žrtava. Identificirale su 61 žrtvu trgovine ljudima, što je manji broj u odnosu na 80 žrtava identificiranih u 2020. godini. Od toga je šest žrtava trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja, 54 žrtve prisilnog rada i jedno iskorištavanje žrtve je neodređeno; šest žrtava su ženskog spola, a jedna žrtva muškog, 27 žrtava su dječaci i 27 žrtava su djevojčice, a pet su žrtve strani državljani. Dva podzakonska akta propisuju standardne operativne procedure (SOP) za identifikaciju i upućivanje žrtava na druge službe, uključujući i listu općih pokazatelja, ali su promatrači i dalje izvještavali o tome da neki službenici koji prvi dolaze u kontakt sa potencijalnim žrtvama ne znaju koristi smjernice ili ih ne primjenjuju konzistentno i da ne posjeduju znanje da bi izvršili tačnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima. U izvještajnom periodu vlasti su ažurirale standardne operativne procedure tako što su dodale inspektorat rada, nevladine organizacije i obrazovni sistem na listu institucija odgovornih za identificiranje žrtava i izradile su nove pokazatelje za skrining, posebno u vezi s različitim vrstama iskorištavanja. Vlasti vode sedam dnevnih centara za djecu i mobilni tim za ranjivu djecu, koji je proveo aktivnosti na terenu na pronalasku djece u skitnji i prosjačenju u Sarajevu. Mobilni tim je identificirao 150 žrtava (165 u 2020. godini) i dnevni centri su za djecu obezbijedili pomoć u učenju, tople obroke i usluge pranja veša (za 373 djeteta u 2020). Vlasti su, uz finansijsku i tehničku pomoć nevladinih organizacija, uspostavile šest novih mobilnih timova. Međutim, dnevni centri nemaju resurse, kapacitete ni osoblje i mogli su obezbijediti samo osnovnu hranu, organizirati radionice i pružiti kratkoročan smještaj za mali broj djece. Policija i socijalni radnici su opravdavali slučajeve potencijalnog prosjačenja na koje su primorana djeca i prisilni rad u kojem su žrtve Romi kao tradicionalne kulturološke prakse i običaje Roma i ponekad su vraćali djecu u njihove porodice čak i kada su roditelji bili uključeni u iskorištavanje svoje djece; u 2021. godini su tužiocima vratili 16 djece članovima njihovih porodica koji su bili uključeni u njihovo iskorištavanje. U prethodnim godinama, institucije čiji službenici prvi dolaze u kontakt s potencijalnim žrtvama, uključujući Graničnu policiju, lokalnu policiju i Službu za poslove sa strancima, nisu imale standardne smjernice i pokazatelje trgovine ljudima za neregularne migrantske tokove, pitanja koja se postavljaju tokom intervjuja i prevodioce niti opći kapacitet za skrining velikog priliva migranata i izbjeglica. Međutim, vlasti su, u saradnji s jednom NVO, obučili pripadnike Granične policije i osoblje iz Službe za poslove sa strancima kako da prepoznaju žrtve unutar neregularnih migrantskih tokova i stoga su vlasti identificirale četiri žrtve unutar migrantske populacije, smještene u privremenom prihvatnom centru u Blažuju – to je bio prvi put da su vlasti identificirale žrtve unutar neregularnih migrantskih tokova. Službenici koji dolaze prvi u kontakt sa potencijalnim žrtvama su upućivali potencijalne žrtve trgovine ljudima na policiju koja je s njima obavljala razgovor i koja je ovlaštena da obavi zvaničnu identifikaciju žrtve. Međutim, promatrači su izvijestili da vođenje intervjuja i postupak identifikacije nisu transparentni i da institucije često traže od žrtava da sarađuju u istrazi i krivičnom postupku kako bi dobile pomoć i podršku.

Vlasti nisu uplatile sredstva nevladinim organizacijama zato što nije bio donesen državni budžet uslijed produžene političke krize. Iako nisu bile financirane, nevladine organizacije su nastavile pružati usluge žrtvama u toku 2021. godine. U toku 2020. godine vlasti su djelomično financirale pet sigurnih kuća koje vode nevladine organizacije kroz fond za zaštitu žrtava u iznosu od 130.000 konvertibilnih maraka (75.410 USD), koji vodi Državni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima. Vlasti su dodjeljivale sredstva nevladinim organizacijama na osnovu broja žrtava kojima su pružale pomoć; međutim, vlasti su izmijenile uvjete financiranja 2022. godine kako bi omogućile da sva dodijeljena sredstva budu uplaćena, bez obzira na broj žrtava kojima je pružena pomoć, kako bi se nadoknadila sredstva koja nisu uplaćena u 2021. godini, pod uvjetom da BiH usvoji budžet u toku 2022. godine. Vlasti su u saradnji s nevladinim organizacijama pružile smještaj, psihosocijalnu podršku, medicinsku pomoć i pravnu pomoć; međutim, ne postoje mehanizmi za pružanje usluga žrtvama izvan sigurnih kuća, kao ni u centrima za socijalni rad. Dok pristup mjerama zaštite nije standardiziran i baziran je na aktima koji nisu pravno obavezujući, vlasti su u saradnji sa jednom nevladinom organizacijom izradile smjernice i standarde za pružanje pomoći žrtvama, posebno djeci. Žrtve mogu napuštati skloništa koja vode NVO dobrovoljno, nakon što o tome obavijeste osoblje i policiju. Sigurne kuće koje vode nevladine organizacije imenuju staratelja za svako dijete žrtvu i u jednoj sigurnoj kući koju vodi NVO su smješteni muškarci žrtve trgovine ljudima, ali im nisu nuđene specijalističke usluge; 56 žrtava (41 žrtva u 2020. godini) je primilo pomoć u sigurnim kućama koje vode nevladine organizacije. Vlasti su izvijestile o izradi plana reintegracije za svaku žrtvu posebno, uključujući i stručnu obuku, ali vlasti nisu obezbijedile sredstva za programe reintegracije i promatrači su izvijestili o slučajevima u kojima žrtve ponekad provedu nekoliko godina u skloništimama uslijed sporih sudskih postupaka i nedostatka mogućnosti reintegracije. Prema zakonu, državljani BiH koji su identificirani kao žrtve u inostranstvu imaju pravo na pomoć pri repatrijaciji, kao i žrtve iz drugih zemalja koje su identificirane u BiH; jedna žrtva je tražila pomoć za repatrijaciju u 2021. godini i jedna žrtva u 2020. godini. Strane žrtve imaju pravo na humanitarnu vizu na osnovu koje mogu privremeno boraviti i raditi u BiH i žrtvama je omogućen period refleksije u trajanju od 30 dana u kojem trebaju odlučiti da li će podnijeti zahtjev za vizu; nijedna žrtva nije podnijela zahtjev za izdavanje vize iz humanitarnih razloga (jedna je podnijela zahtjev u 2020. godini).

Vlasti su zbog neadekvatnih nastojanja u pravcu identifikacije žrtava kažnjavale žrtve za nezakonita djela na koja su ih prisiljavali trgovci; organi vlasti su prekršajno kažnjavali žrtve trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja, prisilnog prosjačenja i prisiljavanja na činjenje krivičnih djela i neke žrtve moraju platiti iznos od 10.000 do 15.000 KM (5.800 do 8.700 USD) nakon što im je izrečeno više novčanih kazni. Vlasti su izvijestile da standardne operativne procedure sadrže standarde o zabrani kažnjavanja žrtve, ali su priznale da se žrtve i dalje kažnjavaju zato što nadležne institucije ne poznaju standardne operativne procedure, a takva situacija je otežana čestim rotacijama, odlaskom službenika i zapošljavanjem novih. Prema entitetskim zakonima prema kojima je „navođenje na prostituciju“ kažnjivo djelo, omogućeno je organima za provođenje zakona da tretiraju djecu uzrasta 14 i više godina kao maloljetnike koji dobrovoljno pružaju usluge komercijalnog seksa, a ne kao žrtve silovanja ili trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja; u toku 2020. godine je u šest slučajeva pokrenuto krivično gonjenje za navođenje na prostituciju. Zakonom su propisani zaštita svjedoka i besplatna pravna pomoć, ali niži sudovi nemaju potrebnu tehničku opremu za organiziranje svjedočenja uz adekvatne mjere zaštite i povjerljivosti. Osim toga, vlasti su se oslanjale na jednu nevladinu organizaciju u pružanju besplatne pravne pomoći, s tim da nisu uplatile sredstva toj NVO, uprkos

postojanju ugovora o uplati sredstava. Vlasti nisu konzistentno provodile istrage i krivično gonjenje usmjereno na žrtvu. Naprimjer, tužiocima nije trebala potvrda da su osposobljeni za rad sa djecom i često su ispitivali djecu žrtve bez prisustva psihologa ili socijalnog radnika. Policija nije na konzistentan način obavještavala zastupnike žrtava o vođenju razgovora sa žrtvom i neki sudovi su od žrtava tražili da svjedoče bez prethodne najave ili pripreme. Žrtve mogu podnijeti imovinskopravni zahtjev u toku krivičnog postupka ili mogu pokrenuti građansku parnicu; 2019. godine je jedan okružni sud žrtvi dodijelio odštetu u iznosu od 7.500 KM (4.350 USD), ali žrtva nikad nije isplaćena zato što su sredstva od prodaje nezakonito stečene imovine i nezakonito stečena novčana sredstva oduzeta od trgovaca ljudima uplaćena u državni budžet i nisu iskorištena za obeštećenje žrtava. Sudije su generalno odbijale dodijeliti odštetu u krivičnom postupku i poticale su žrtve da traže obeštećenje u građanskoj parnici, prema promatračima koji su primijetili da su u građanskopravnom postupku žrtve morale ponovo svjedočiti i dostaviti medicinske nalaze, čime je prouzročena njihova retraumatizacija, uprkos tome što su počinitelji djela trgovine ljudima već pravomoćno osuđeni u krivičnom postupku.

## **PREVENCIJA**

Vlasti su povećale nastojanja u pravcu prevencije trgovine ljudima. Nastavile su provoditi državnu strategiju za period 2020-2023. i Državni koordinator je nastavio izrađivati godišnje izvještaje i organizirao je tri koordinaciona sastanka. Prema državnoj strategiji, vlada na državnom nivou, na nivou Federacije, RS-a i Brčko distrikta i kantonalne vlade trebaju donijeti svoje akcione planove; u toku izvještajnog perioda su usvojeni akcioni planovi na nivou države, Federacije, RS-a, Brčko distrikta i u svih 10 kantona. I dalje postoji 18 lokalnih koordinacionih timova: 11 u Federaciji (10 kantonalnih i jedan na entitetskom nivou); šest u RS-u i jedan u Brčko distriktu. Lokalni koordinacioni timovi se sastoje od predstavnika vlasti i nevladinih organizacija, dok je zvaničnik Ministarstva unutarnjih poslova koordinator. Kanton Sarajevo je odobrio i uplatio naknade za rad u lokalnom koordinacionom timu svim članovima tima po 300 KM (170 USD) mjesečno, što na godišnjem nivou iznosi 72.000 KM (41.760 USD). Hercegovačko-neretvanski kanton je također dodijelio po 200 KM (120 USD) svakom članu lokalnog koordinacionog tima, što na godišnjem nivou iznosi 19.200 KM (11.140 USD). Vlasti su uz finansijsku i tehničku pomoć nevladinih organizacija organizirale obuke za članove lokalnih koordinacionih timova i organizirale su razgovore sa romskom zajednicom na temu trgovine ljudima i angažirale su i obučile 25 aktivista iz romske zajednice za rad u lokalnim koordinacionim timovima. Vlasti su u partnerstvu sa civilnim društvom provele kampanju podizanja svijesti usmjerenu na djecu, učenike i javnost. Institucije na državnom nivou su regulirale rad agencija za zapošljavanje koje su obavezne posjedovati dozvolu i registrirati se, ali inspektori rada nemaju resurse za adekvatan inspeksijski nadzor nad agencijama za oglašavanje i zapošljavanje i nisu izvijestili da li su u toku izvještajnog perioda proveli ijedan inspeksijski nadzor. Vlasti nisu uložile napore da smanje potražnju za komercijalnim seksualnim uslugama. Vlada za svoje diplomatsko osoblje nije osigurala obuku na temu borbe protiv trgovine ljudima.

**PROFIL TRGOVINE LJUDIMA:** Kao što je izvještavano u prethodnih pet godina, trgovci ljudima iskorištavaju domaće i strane žrtve u BiH i trgovci iskorištavaju žrtve iz BiH u stranim zemljama. U 2020. godini su trgovci ljudima iskorištavali strane žrtve iz Sjeverne Makedonije i Pakistana. U prethodnim godinama su žrtve iz Afganistana, Kube, Gambije, Libije, Srbije, Šri Lanke i susjednih zemalja na Balkanu iskorištavane u BiH. Trgovci ljudima podvrgavaju punoljetne i maloljetne ženske osobe iz BiH trgovini ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja

unutar zemlje u privatnim stanovima i motelima. Romska djeca se iskorištavaju za prisilno prosjačenje, izvršenje krivičnih djela, pružanje seksualnih usluga i služenje u domaćinstvu u prisilno sklopljenim brakovima. Žene i djevojke iz drugih evropskih zemalja se podvrgavaju trgovini ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja unutar zemlje. Trgovci podvrgavaju žrtve iz BiH trgovini u svrhu seksualnog iskorištavanja i prisilnog rada u sektoru građevinarstva i drugim sektorima u susjednim balkanskim zemljama i u zemljama širom Evrope. Na hiljade migranata i izbjeglica iz Afganistana, Bangladeša, Iraka, Maroka, Pakistana, Sirije i susjednih zemalja, posebno žene i djeca bez pratnje, koji prolaze kroz BiH ili su zaglavljani u BiH ili se krijumčare kroz BiH, u opasnosti su da postanu žrtve trgovine ljudima.